

Riittääkö soita?

kommenttipuheenvuoro

**Risto Sulkava, FT, puheenjohtaja,
Suomen luonnonsuojeluliitto**

**Taustalla: Lempaatsuon lettorämettä (CR).
Rajauksesta riippuen luonnontilaisuusluokan 2 tai 3 suo.
Alueella mm. Kaitakämmekkää, punakämmekkää ja lukuisia muita
uhanalaisia ja lettolajeja kuten lettoväkäsammalta,.**

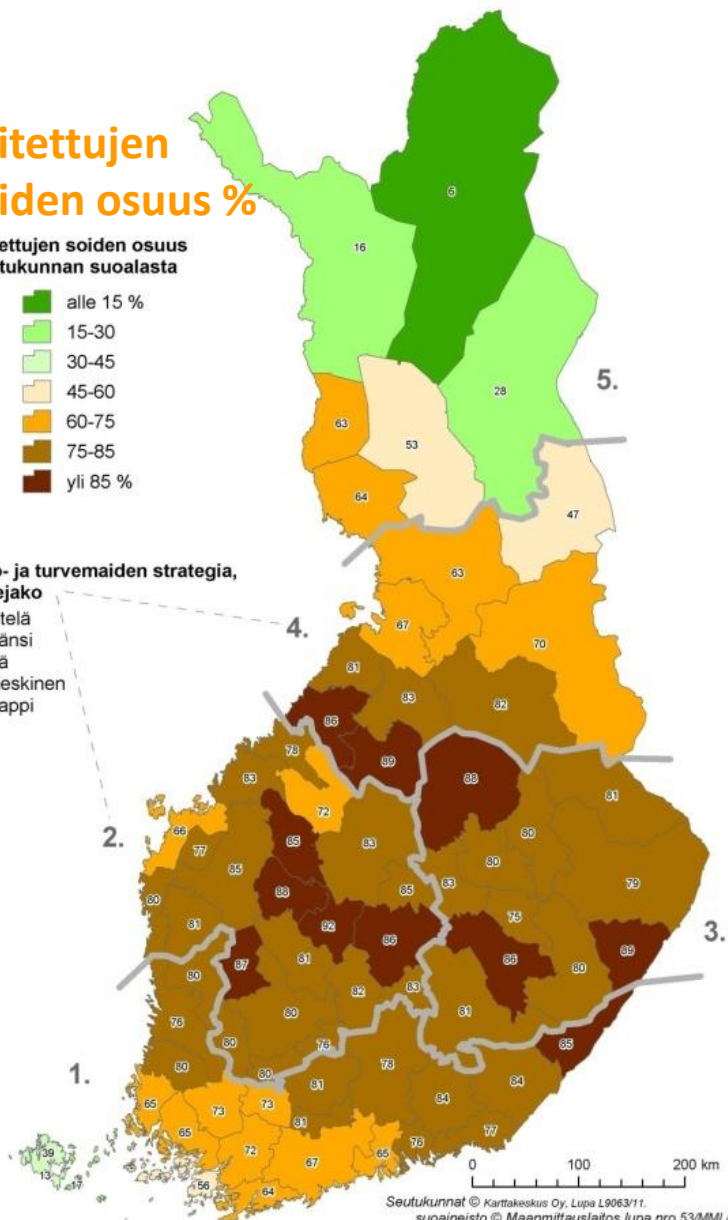
Ojitettujen soiden osuus %

Ojitettujen soiden osuus
seutukunnan suolasta

Suo- ja turvemaiden strategia,
aluejako

1. Etelä
2. Länsi
3. Itä
4. Keskinen
5. Lappi

- Oulun eteläpuolella yleensä yli 75 % soista on ojitettu
- ”Ojittamattomatkin” suot on lähes aina osittain ojitettu = ne ovat usein luokkaa 2, joita YSL:n 13§ (luonnonarvopykälä) ei koske...

-eteläisen Suomen suoluontoa uhkaavat edelleen: Luokan 2 soiden turpeenkaivu, metsäojitus (runsasta yhä), ojitusmätästys (erit.korvet), pelloksi raivuu (ei säädellä), tiet, vesien johtamine....

- Pohjoisessa kaivostoiminta ja tekoaltaat uhkaavat täysin luonnontilaisiakin soita.

(Suostrategia 2011)

Suomen luonnonsuojeluliitto

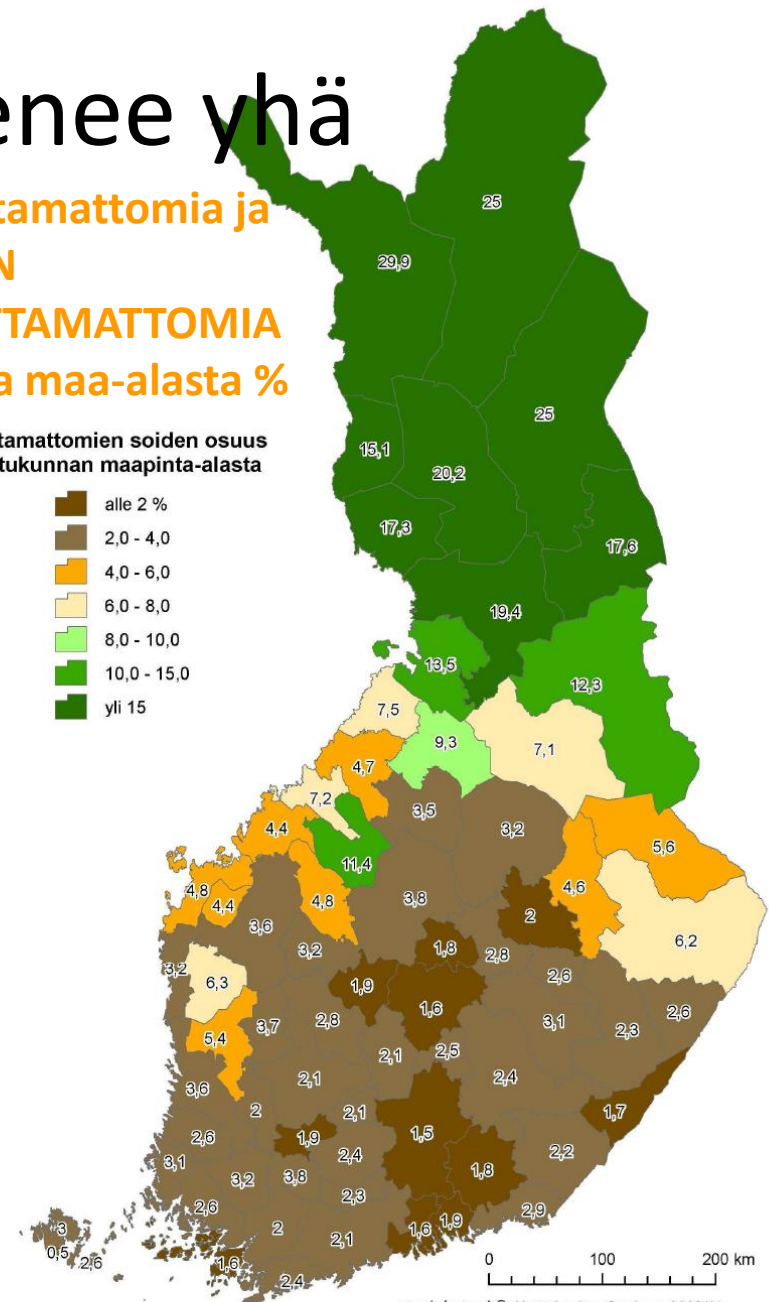
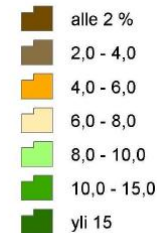

Suoluonnon tila heikkenee yhä

- Uhanalaisuus: Luontotyytit, lajit. Epäsuotuisa suojelutaso, metapopulaatiot ei toimi.
- Erityisesti etelässä suolinnusto (vetiset suotyytit), perhoslajisto (karut suotyytit) ja kasvilajisto (rehevät suotyytit) vähenevät.
- Suojelualueistakin monet heikkenevät vesien ohijohdamisen vuoksi.
- Soita ei siis riitä – ainakaan luonnolle !

Ojittamattomia ja
OSIN
OJITTAMATTOMIA
soita maa-alasta %

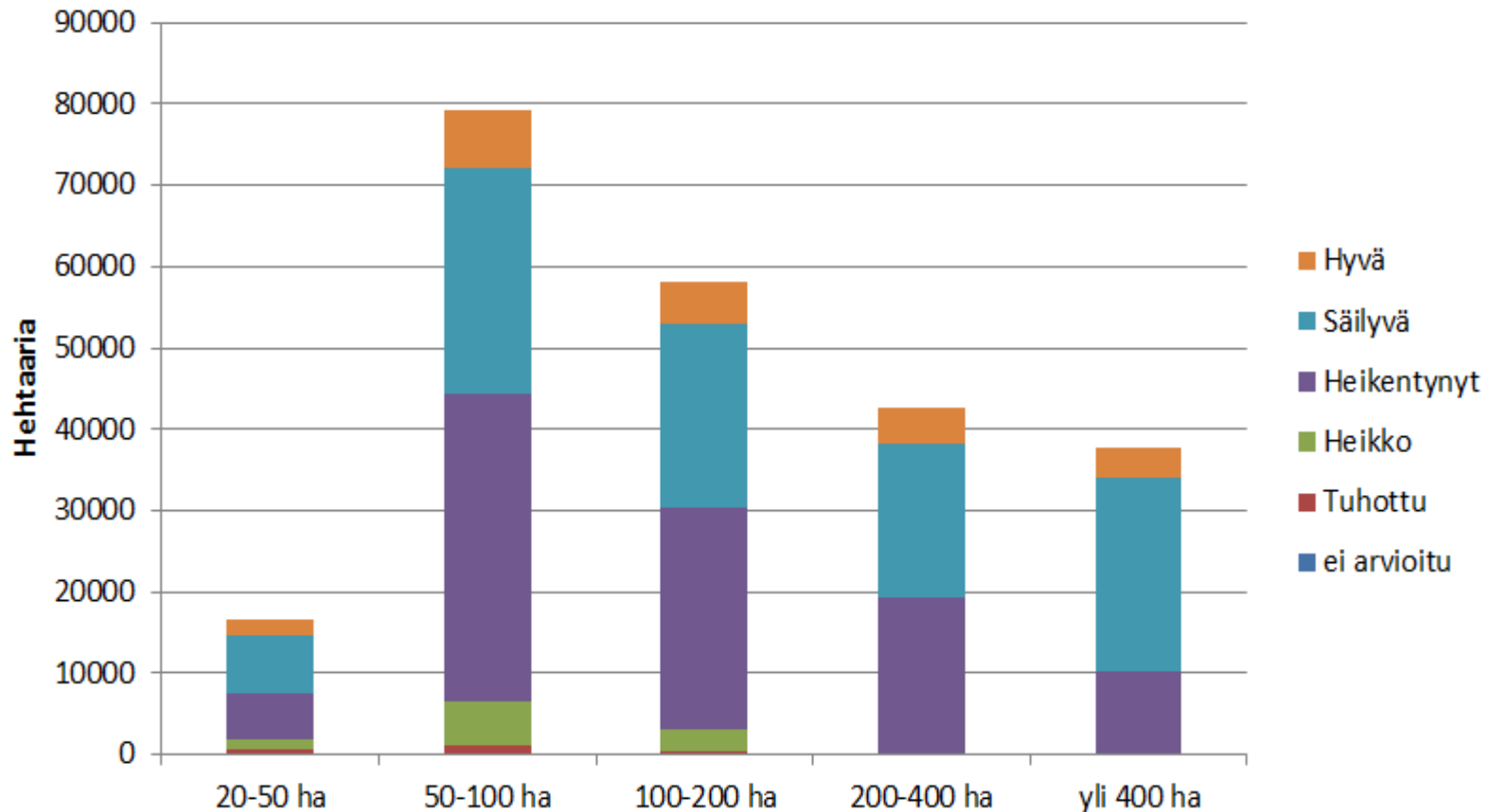
Ojittamattomien soiden osuus seutukunnan maapinta-alasta

seutukunnat © Karttakeskus Oy, Lupa 9063/11
suoaineisto © Maanmittauslaitos lupa nro 53/MML/11
oijustilanneaineisto soit 09b © SYKE/LK

Kartta 5. Ojittamattomien soiden osuus seutukunnittain maapinta-alasta

Suojelun ulkopuolella olevat suolaikut MKV 1-3

Suolaikkujen tila metsäkasvillisuusvyöhykkeillä 1-3 kokoluokittain (SYKE 2013)

Suojelualueiden ulkopuolisista suolaikuista noin puolet kuuluu luokkiin heikentynyt, heikko tai tuhottu, yhteensä 110 000 ha etelä- ja keskiboreaalaisella vyöhykkeellä (SYKE, suolaikkuhanke 3.2013).

Suojelualueet mukaan lukien elvytystä kaipaasi yli 200 000 ha, yht.1500 suolaikkua.

Mitä pienempi laikku, sitä huonompi kunto (20-50 ha:sta on vain pieni otos arvioitu)(Sallantaus).

Suostrategiasta soidensuojeluohjelmaan

- Tarve soidensuojelun täydennysohjelmaan selvä => MMM:n laajapohjainen suostrategiatyöryhmä esitti (MMM/Veikko Marttila oli ajatuksen isä, MTK:kin hyväksyi...).
- Suojeluohjelma oli yksi keino monista, joilla yhdessä ja yhteensä piti parantaa suoluonnon tilaa.
- YSL => pieniä parannuksia, osin vesittyi.
- SSTO => hyvässä yhteisymmärryksessä tehty valmistelu tyssäsi Grahn-Laasosen (kok) imaisemaan MTK-pelkoon, jossa pääsyy on vain lakisääteisen suojeluohjelman periaatetasoinen vastustaminen.
- Muut suostrategian ls-toimenpiteet ovat täysin hautautuneet (valtionmaiden erityiskirjauksista lipsuttu täysin, turpeen verokohtelu hyppii, vesiensuojelun parantaminen etenee vain KHOn kautta ja nyt sitäkin ollaan estämässä jne).

SSTO

- Maan eteläpuoliskon valtionmaiden n. 6000ha:
 - Näistä n. 5000 ha lakisääteistä suojelua
 - Loppujen n. 1000 ha:n osalta ei toistaiseksi voida puhua suojeluohjelmahehtaareista (AES-kohteita ja uusi maankäyttöluokka -> MH:n omalla päätöksellä säilytettäviä/purettavissa myös)
- > Jos suojelun pysyvyys ja tietojen julkisuus taataan, voidaan luottaa näidenkin soiden myös säilyvän.
- Yhtiöiden (metsäyhtiöt, Vapo) kanssa neuvotellaan, ja jotakin pientä syntyyne jo tänä vuonna, toivottavasti enemmänkin piakkoin.
- Yksityismaiden valtakunnallisesti arvokkaidenkin soiden osalta kaikki on auki, eikä takeita voi kukaan antaa. Jos lakisääteinen ohjelma kokonaan romutetaan, millään toimintaohjelmalla ei pystytä varmistamaan arvokkaimpien soiden säilymistä.

Esimerkkejä valtion 6000ha:n paketista: Suovaneva-Soidinneva- Maislampi-Olkineva, Perho

Suojelualueen rajan
suolahdekkeet ja
lähderinteet...

- valtion
kohteilla olisi
odottanut
järkiperaisem
pää
rajausmallia
(repaleet,
pikkusaaret,
jopa ajourat
suosaariin
erillisinä...)

Olkineva MHn AES-
kohde (-> ehkä uusi
maankäyttöluokakka),
miksi ei suojeluun?

- Lähdekorpi, Loppi, Uusimaa:
Tätä nykyä ilmeisesti sekä
METSO-kohde että AES-
luontokohde,
Metsähallituksen sisäisen
suojaohjelmataarkastelun
tulos oli se, että kohde
säilytetään edelleen AES-
luontokohteena...
- => ”Suojelun” laskeminen
kolmeen kertaan ei edusta
uutta suojelua, ei lisää
soidensuojelun tehoa, ei
paranna suoluonnon tilaa eikä
tässä tapauksessa suojelun
pysyvyyttä ja tietojen
avoimuutta

- Ruunaan itäpuolen suot, Lieksa:
MH:n omalla päätöksellä suojeltaviksi jäi jo soidensuojelun perusohjelmaankin kuulunut osa puoliksi suojeltua suota...
Perustelu?
Repaleisuus.

- Mustajärvi-Pajukkokorpi,
Ruovesi:

Ennestään Helvetinjärven
KP:n vieressä olevaa
ympäristöarvometsää ja
siellä taloustoimien
ulkopuolella olevaa aluetta

-> mikään ei muutu = ei ole
uutta tai entistä tehostavaa
suojelua. Suoluonnon tila ei
muutu (ellei MH
myöhemmin päättä vaikkapa
myydä rantatontteja
alueelta...).

Esimerkki YSL-epäonnistumisesta: Keuruun Kivisuo: Luokan 2 suo (jos ei käy maastossa...).

Kuva: Risto Sulkava

Keuruun Kivisuo: Luokan 2 suo
- eteläinen riekkosuo
- paljon muita luontoarvoja

Kuva: Risto Sulkava

Keuruun Kivisuo ennallistettiin
v. 2011... se vaikutti
lakkasatoon, mutta ei suon
luonnontilaisuusluokkaan...

Kuvat: Risto Sulkava

Keuruun Isonева: Luokan 2-3 suo ja merkittäviä luontoarvoja

Kuva: Risto Sulkava

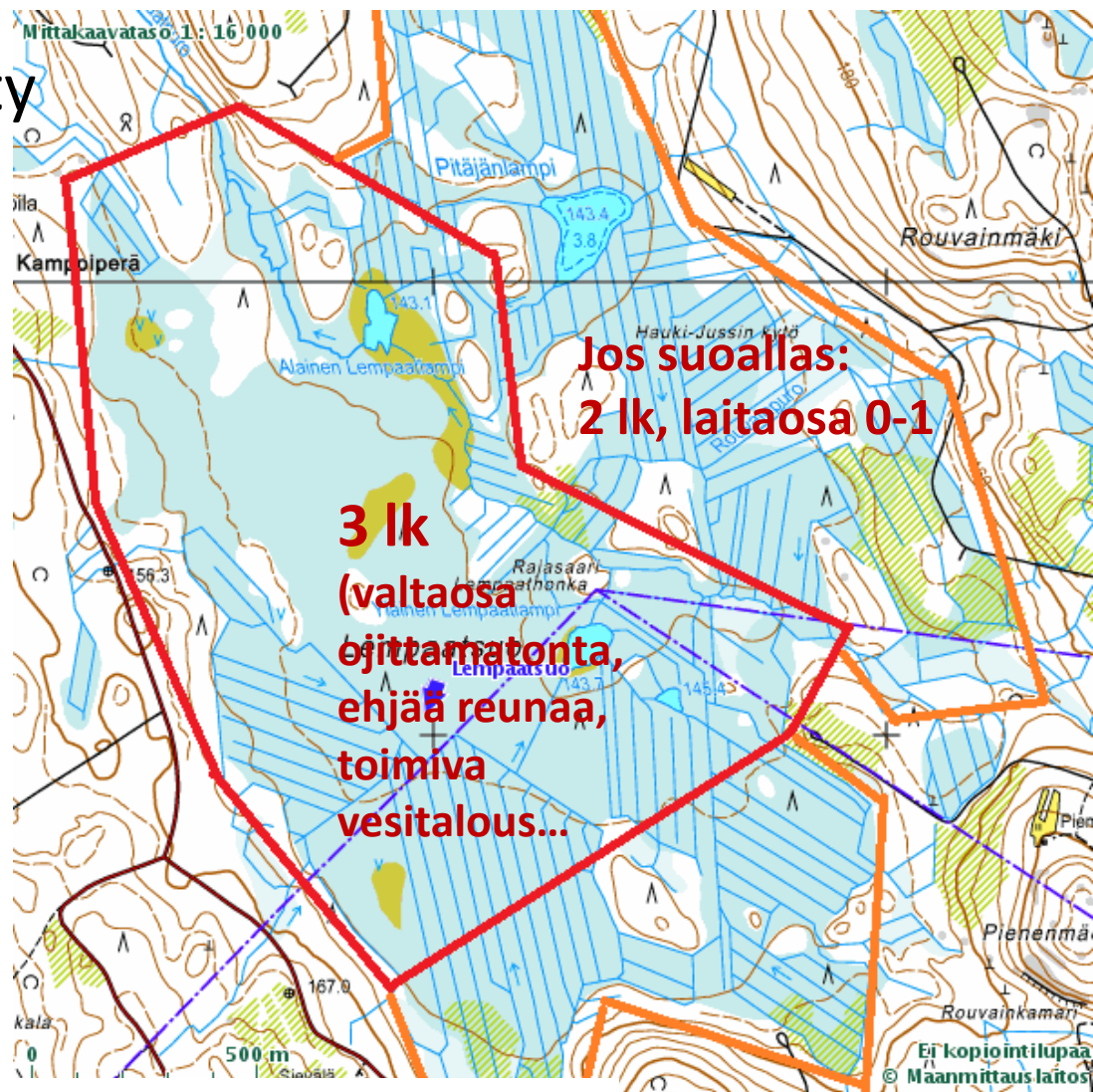

**GTK:n suoallas rajauserusteena:
Suo voitaisiin GTK/Virtasen mukaan jakaa
kahtia.
Luokka 2 (tai osin 3)**

Suomen luonnonsuojeluliitto

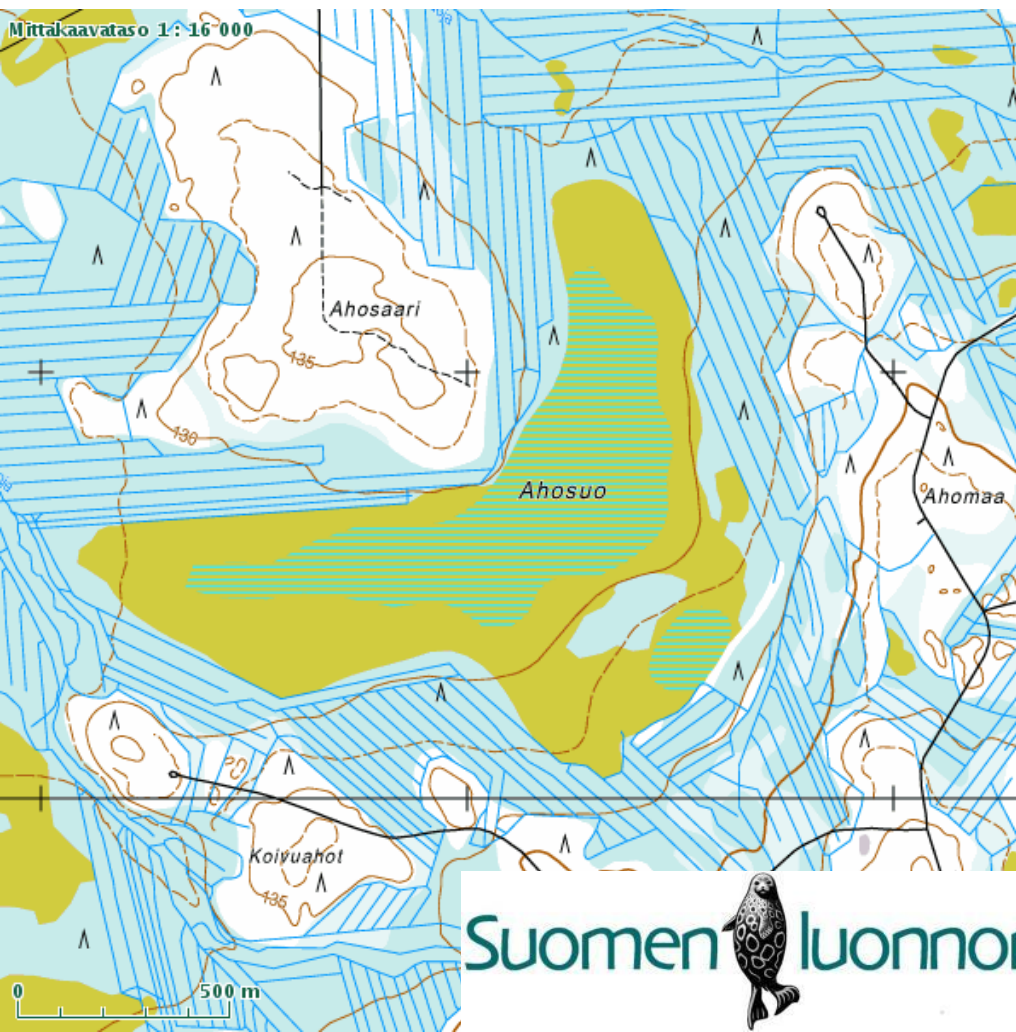
YSL:n luonnontilaisuusluokittelun 2. ongelma:

- Suon luokittelun ratkaisee raja-alue. Käytetty malli ei noudata Suostrategian / VNP:n rajauskirjausta...
- VNP: ”Suolla tarkoitetaan suokokonaisuutta, joka on suoyhdistymä tai suoyhdistymän sisällä oleva **vesitaloudeltaan tai maisemaltaan erillinen, yhtenäinen kokonaisuus**”.
- Vrt, GTK:n suoallas rajausperusteena...

YSL / luokittelun 3. ongelma (mutakin on mm. aapa-/keidas- välillä):

- Ahosuo, Pohjois-Pohjanmaa: Maakuntakaavassa luonnontilaisuusluokkaan 2. Ilmakuvatarkastelussa näkee, että merkittäviä kasvillisuusmuutoksia ei ole => kasvillisuuden merkittävä muuttuneisuus tulee etenkin luokan 2 soilla **aina todentaa maastokäynnillä!**

Suomen luonnonsuojeluliitto

Johtopäätökset / soiden luokittelu

- Luonnontilaisuusluokissa 4 ja 5 on yhteensä vain noin 2% soista (yli 20/50ha) ja nekin lähes poikkeuksetta pohjoisimmassa Suomessa.
- YSL ei turvaa eteläisessä Suomessa laajempia, merkittävältä osin ojittamattomia ja merkittäviä luontoarvoja sisältäviä soita.
- Luokan 2 soilla ratkaistaan Oulun eteläpuoleisen Suomen suolajiston tulevaisuus.
- Lain perustelujen (asetuksen) väite, että luontoarvoja ei luokan 2 soilla muka voisi olla, on täydellistä tietämättömyyttä tai sitten tahallinen vale.

Johtopäätökset / SSTO

- Paljon porua, vähän villoja:
- Suostrategiaryhmän alustava arvio, 100 000ha, osoittautui liian pieneksi, mutta silti muuttui maksimiksi...
- Noin 100 000 ha:n soidensuojeluohjelmasta toteutui aikataulussa 0%, pienellä viiveellä n. 5% ja todennäköisesti lähiaikoina 0,x-1 % lisää.
- Mahdollista on, että valtakunnallisesti kaikkein arvokkaimmiksi arvioitujen soiden suojelu etenee myös tulevilla hallituskaudella (ainakin puustoisten soiden osalta, joissa Metso-ohjelman rahoitusta voi käyttää – jos sitä on...). Takuita ei ole.
- Ennallistaminen voi tulevaisuudessa nousta marginaalista merkittäväksi toiminnaksi (esim. aapasoiden vesiensuojeluhyötyjä parantavat ekosysteemipalvelut). Mutta toistaiseksi merkitystä ja mahdollisuuksia ei ole ymmärretty.
- Toistaiseksi suoluonnon tila heikkenee yhä.

Kiitos !

risto.sulkava@sll.fi

Soista 1-3 milj.ha on ojitettu
turhaan (syntynyt pelkkää haittaa).
Miksei ennallistamisesta tehtäisi
bisnestä Suomelle?

